

З В І Т

моніторинг внутрішнього забезпечення якості освіти
здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Наукова складова підготовки PhD

Освітньо-наукова програма «Економіка» підготовки
доктора філософії з економіки.

Кафедра «Економіка та митна справа»

Опитування було проведене у березні 2026 року. Опитування проводилось он-лайн за допомогою Google форми. Заповнили анкету 7 здобувачів.

Під час дослідження було опитано 7 з 7 здобувачів освітнього ступеня «PhD» (1-3 курси). В опитуванні брали участь 2 студенти 1 курсу, 4 студенти 2 курсу та 1 студент 3 курсу. Опитування проводилось методом розсилання здобувачам посилання на Google-форми. Збір інформації був анонімізований. Вибірка репрезентативна.

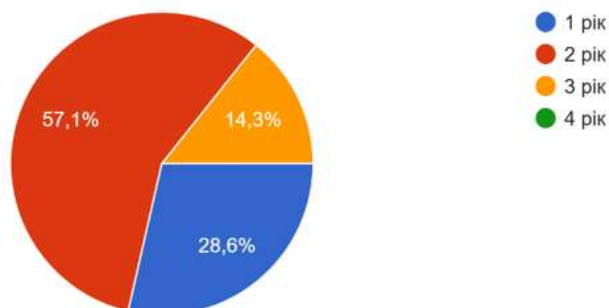

Рисунок 1. На якому етапі підготовки Ви перебуваєте?

Результати опитування щодо того чи працюють студенти паралельно з навчанням показали, що більшість студентів (57,1%) працюють, але не за спеціальністю. Це свідчить про те, що студенти прагнуть фінансової незалежності чи практичного досвіду, але ринок праці або умови навчання не дозволяють їм знайти роботу у своїй сфері. Лише 28,6% працюють за спеціальністю. Це менша частка, яка демонструє обмежені можливості для поєднання навчання з професійною практикою. Водночас ці студенти отримують цінний досвід, що підвищує їхню конкурентоспроможність. 14,3% не працюють паралельно з навчанням. Ймовірно, вони зосереджені на навчанні або мають інші причини.

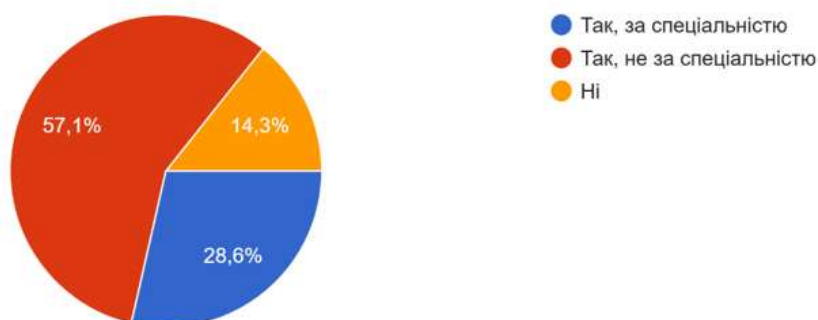
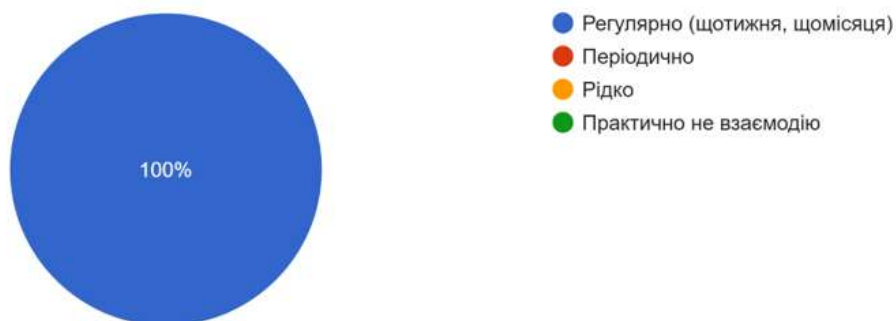

Рисунок 1. Чи працюєте Ви паралельно з навчанням?

Аналізуючи відповіді на питання «Як часто Ви взаємодієте з науковим керівником?», 100% респондентів зазначили, що спілкуються регулярно (щотижня або щомісяця). Водночас відсутні учасники, які взаємодіють періодично, рідко чи майже не підтримують контакт із науковим керівником.

Така регулярність свідчить про налагоджену, систематичну комунікацію та високий рівень залученості студентів у навчально-науковий процес. Це також може вказувати на ефективну організацію наукового керівництва, доступність викладачів для консультацій і готовність студентів до співпраці.

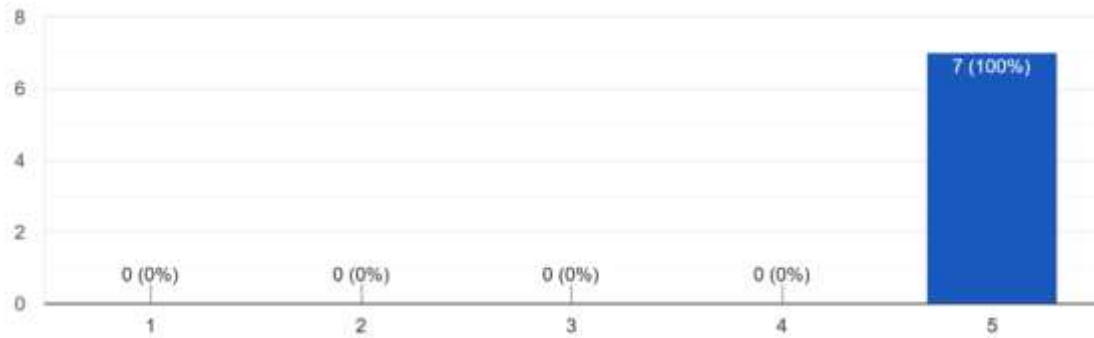
Рисунок 3. Як часто Ви взаємодієте з науковим керівником?

Регулярна взаємодія сприяє своєчасному отриманню зворотного зв'язку, коригуванню дослідницьких напрямів і підвищенню якості виконання наукових робіт. Крім того, така практика допомагає формувати у студентів навички академічної комунікації, відповідальності та самодисципліни, що є важливими для їхнього подальшого професійного розвитку.

Результати опитування щодо оцінки якості наукового керівництва вказують на абсолютно однотайну оцінку: усі респонденти поставили найвищий бал (5) щодо доступності наукового керівника. Жоден студент не висловив критики чи сумнівів у цьому аспекті. Це свідчить про те, що керівник постійно перебуває на зв'язку, відкритий до комунікації та готовий надавати необхідну підтримку. Крім того, такі результати можуть вказувати на високий рівень довіри між студентами та науковим керівником, а також на сформовану культуру ефективної взаємодії. Доступність керівника створює сприятливі умови для оперативного вирішення проблем, обговорення ідей і отримання конструктивного зворотного зв'язку. Це, у свою чергу, позитивно впливає на мотивацію студентів, підвищує якість виконання наукових досліджень і сприяє досягненню кращих академічних результатів.

Водночас варто зазначити, що настільки однорідні результати можуть свідчити не лише про об'єктивно високий рівень доступності, але й про загальне позитивне сприйняття керівника студентами, що є важливим показником.

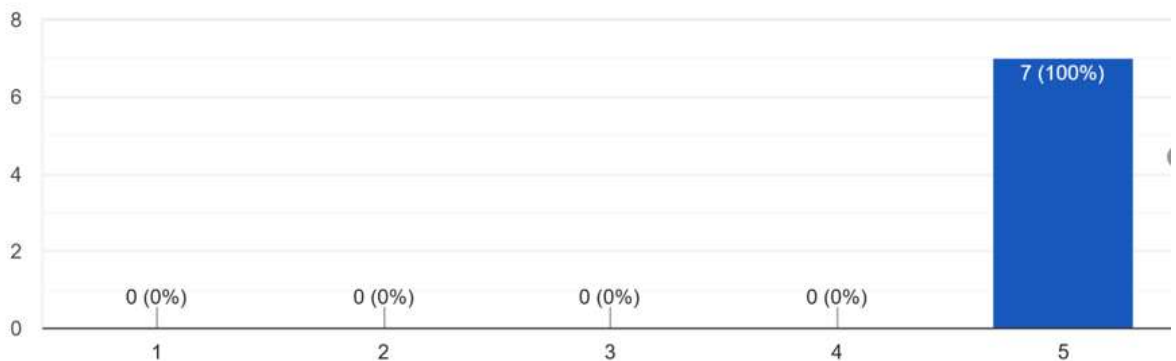
Загалом така однотайність студентів може бути показником добре організованої роботи кафедри.

Рисунок 4 Оцініть якість наукового керівництва (доступність керівника)

Аналізуючи відповіді на питання щодо оцінки наукового керівництва (якість консультацій), усі 7 респондентів оцінили якість наукового керівництва на найвищому рівні — 5 балів із 5. Це означає одностайну позитивну оцінку. Немає жодного критичного чи нейтрального відгуку. Студенти відчувають, що консультації були корисними, якісними та відповідали їхнім потребам. Такий результат свідчить про сильний авторитет і професіоналізм викладачів, які працюють на кафедрі економіка та митна справа та здійснюють наукове керівництво аспірантами.

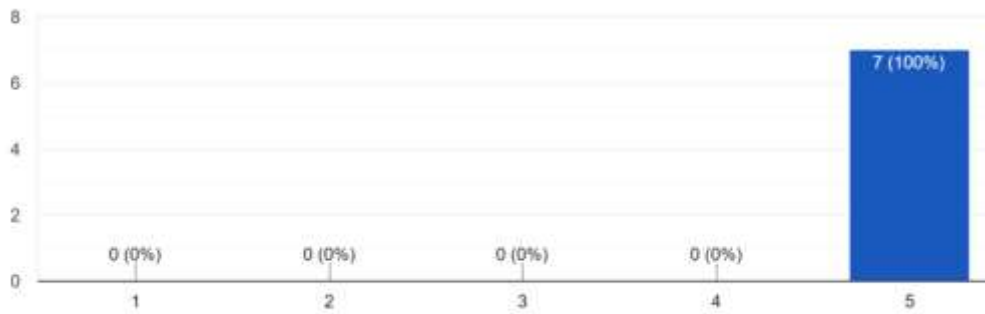
Отже, можна зробити висновок про високий рівень задоволеності студентів.

Рисунок 5. Оцініть якість наукового керівництва (якість консультацій)

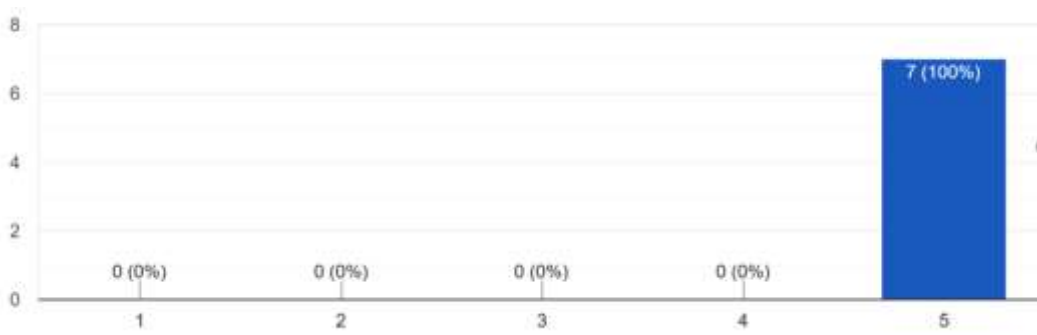
Результат опитування щодо якості наукового керівництва (допомога у виборі теми) демонструє одностайну позитивну оцінку: усі респонденти поставили найвищий бал (5) щодо допомоги наукових керівників у виборі теми дослідження. Аспіранти відчувають, що отримали якісну підтримку у визначенні теми, що є критично важливим етапом наукової роботи. Керівники не лише консультують, а й допомагають спрямувати дослідження у правильне русло. Жоден студент не висловив сумнівів чи незадоволення, що свідчить про високий рівень довіри та високу кваліфікацію викладачів.

Отже, результат опитування свідчить, що якість наукового керівництва на високому рівні.

Рисунок 6. Оцініть якість наукового керівництва (допомога у виборі теми)

Аналізуючи результати щодо оцінки якості керівництва у питанні допомога аспірантам з публікаціями, можна сказати про абсолютну однаковість: усі респонденти оцінили допомогу наукового керівника у публікаціях на найвищий бал — «5». Це означає, що молоді дослідники відчують реальну підтримку у процесі підготовки та публікації наукових робіт. Наукові керівники самі активно займаються написанням та публікаціями статей та ефективно допомагають у просуванні студентських досліджень, що підвищує якість академічного середовища. Високий рівень задоволеності може стати аргументом для залучення нових аспірантів. Варто поширювати цей досвід серед інших кафедр, щоб забезпечити однаковий рівень підтримки у публікаційній діяльності.

Рисунок 7. Оцініть якість наукового керівництва (допомога у публікаціях)

Результати опитування щодо оцінки якості наукового керівництва (мотиваційна підтримка) демонструють дуже високий рівень задоволеності цим аспектом. Зокрема, 85,7% респондентів поставили найвищу оцінку «5», тоді як 14,3% оцінили мотиваційну підтримку на «4». Важливо, що жоден із опитаних не обрав низьких оцінок, що свідчить про відсутність негативного досвіду у взаємодії з науковими керівниками в цьому контексті.

Такі результати вказують на те, що мотиваційна підтримка є системною, стабільною та ефективною. Студенти відчують заохочення, підтримку своїх ідей та впевненість у власних наукових можливостях. Це сприяє підвищенню їхньої внутрішньої мотивації, активності у дослідницькій діяльності та бажанню досягати кращих результатів.

Окрім того, високі оцінки можуть свідчити про вміння наукових керівників знаходити індивідуальний підхід до студентів, враховувати їхні потреби, інтереси та рівень підготовки. Така взаємодія формує позитивний психологічний клімат у процесі наукової роботи, знижує рівень стресу та сприяє більшій продуктивності. Водночас незначна частка оцінок «4» може вказувати на наявність потенціалу для подальшого вдосконалення мотиваційних практик, що відкриває можливості для ще більш ефективної підтримки студентів у майбутньому.

Отже мотиваційна складова наукового керівництва є майже бездоганною, що створює сприятливе середовище для розвитку студентських досліджень.

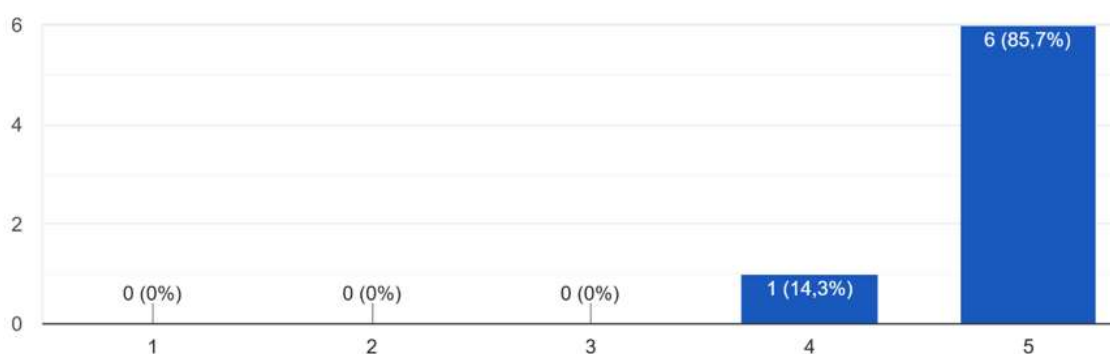

Рисунок 8. Оцініть якість наукового керівництва (мотиваційна підтримка)

Аналізуючи результати опитування на питання «Чи отримуєте Ви зворотній зв'язок щодо Ваших наукових результатів?», усі респонденти відповіли «Так». Це означає, що механізм комунікації між студентами та науковими керівниками функціонує стабільно, системно та без винятків. Наявність налагодженого процесу обговорення результатів забезпечує прозорість взаємодії, своєчасність реагування на труднощі та постійну підтримку з боку керівників.

Регулярний зворотний зв'язок відіграє ключову роль у підвищенні якості наукових досліджень, оскільки дозволяє оперативно коригувати методологію, уточнювати дослідницькі завдання та уникати помилок на ранніх етапах роботи. Крім того, він сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних навичок і самостійності студентів.

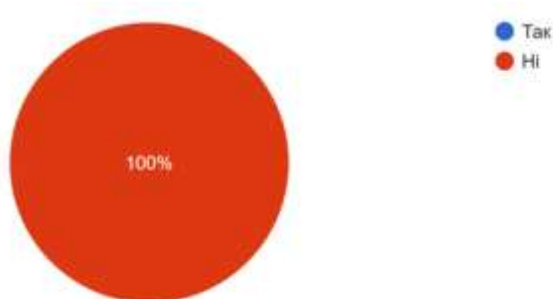
Такий рівень взаємодії також позитивно впливає на мотивацію: студенти відчувають зацікавленість у своїй роботі, отримують підтвердження важливості власних результатів і впевненість у правильності обраного напрямку дослідження. У свою чергу, для наукових керівників це створює можливість більш ефективно супроводжувати дослідницький процес, забезпечуючи його результативність і якість.

Рисунок 9. Чи отримуєте Ви зворотній зв'язок щодо Ваших наукових результатів?

Результати опитування щодо питання «Чи виникали у Вас проблеми у взаємодії з науковим керівником?» показують, що всі респонденти відповіли «Ні». Тобто 100% учасників не відчують труднощів у комунікації з наставником. Це свідчить про те, що система наукового керівництва функціонує ефективно, забезпечуючи належний рівень підтримки, відкритості та довіри між студентами й керівниками. Відсутність конфліктів чи комунікаційних бар'єрів створює сприятливе середовище для наукової діяльності, сприяє продуктивності досліджень і зменшує ризик втрати мотивації серед студентів. Така взаємодія дозволяє зосередитися безпосередньо на змісті наукової роботи, не відволікаючись на організаційні чи міжособистісні труднощі. Крім того, подібні результати можуть свідчити про високий рівень професіоналізму наукових керівників, їхню здатність ефективно комунікувати, враховувати індивідуальні особливості студентів та своєчасно реагувати на їхні потреби. Водночас це також характеризує студентів як відповідальних і відкритих до співпраці учасників освітнього процесу.

Отже, цей показник можна використати як аргумент для демонстрації високої якості академічного супроводу як на кафедрі так і в університеті.

Рисунок 10. Чи виникали у Вас проблеми у взаємодії з науковим керівником?

Аналіз результатів опитування на питання щодо затвердженої теми дисертації показує, що у всіх респондентів тема дисертації затверджена. Це свідчить про високий рівень організації освітнього та наукового процесу, а також про своєчасність проходження ключових етапів підготовки дослідження. Такий результат може вказувати на ефективну взаємодію між студентами та науковими керівниками, злагоджену роботу кафедри і чітко вибудовану процедуру затвердження тем. Студенти отримують регулярний зворотний зв'язок, необхідні консультації та підтримку, що дозволяє їм визначитися з напрямом дослідження без затримок. Крім того, відсутність проблем у взаємодії з керівниками демонструє високий рівень довіри, взаєморозуміння та професійної культури. Це створює сприятливе середовище для розвитку наукового потенціалу, формування дослідницьких компетентностей і успішного виконання дисертаційних робіт.

Такі результати можуть свідчити і про належний рівень адміністративної підтримки процесу — чіткі вимоги, прозорі процедури та ефективний контроль за їх дотриманням. У сукупності це забезпечує стабільність і якість підготовки здобувачів наукового ступеня.

Отже усі респонденти вже мають затверджені теми дисертацій, що говорить про чітке планування та контроль навчального процесу.

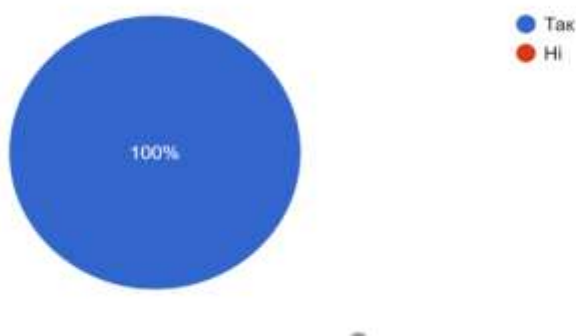

Рисунок 11. Чи маєте Ви затверджену тему дисертації?

Результати опитування щодо питання «На якому етапі виконання дисертації Ви перебуваєте?» свідчать, що переважна більшість респондентів (71,4%) знаходиться на етапі написання, тобто вже безпосередньо працює над створенням тексту дослідження. Ще 14,3% перебувають на етапі формування концепції, а 14,3% — на етапі збору матеріалу. Водночас жоден із опитаних не зазначив, що знаходиться на завершальному етапі, що може означати, що до стадії оформлення та захисту роботи більшість ще не дійшла. Такий розподіл відповідей свідчить про те, що основна частина здобувачів перебуває на активній фазі виконання дослідження, коли відбувається систематизація матеріалу, аналіз даних і формулювання основних результатів. Це є важливим і відповідальним етапом, який потребує регулярного супроводу з боку наукового керівника.

Водночас наявність респондентів на початкових етапах (формування концепції та збір матеріалу) демонструє різний рівень просування студентів у

виконанні дисертацій, що є природним явищем у межах одного дослідницького середовища. Відсутність учасників на завершальному етапі може також вказувати на те, що дослідження перебувають у середині свого циклу або що опитування проводилося на відносно ранньому етапі підготовки дисертацій.

Загалом такі результати відображають поступальний характер виконання наукових робіт та підтверджують активну залученість аспірантів до дослідницької діяльності.

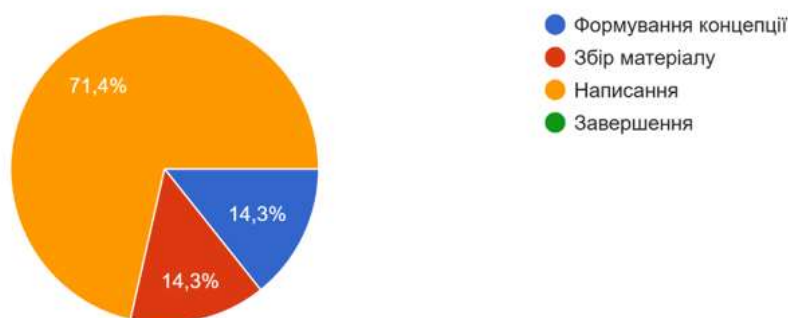

Рисунок 12. «На якому етапі виконання дисертації Ви перебуваєте?»

Аналіз результатів опитування на питання «Чи дотримуєтесь Ви індивідуального плану у науковій роботі?» показав, що всі респонденти відповіли «Так» — тобто 100% дотримуються індивідуального плану наукової роботи. Це дуже хороший результат, він свідчить про високу дисципліну та відповідальність студентів/аспірантів у виконанні дослідницьких завдань, а також наявність чіткої системи планування. Це означає, що індивідуальні плани не є формальністю, вони виступають важливим інструментом організації наукової діяльності здобувача. Вони визначають чітку структуру роботи над дисертацією, етапи її виконання та строки реалізації, що сприяє системності й послідовності дослідження.

Таким чином, дотримання індивідуального плану є не лише організаційним документом, а й важливим механізмом забезпечення якості та результативності наукового дослідження.

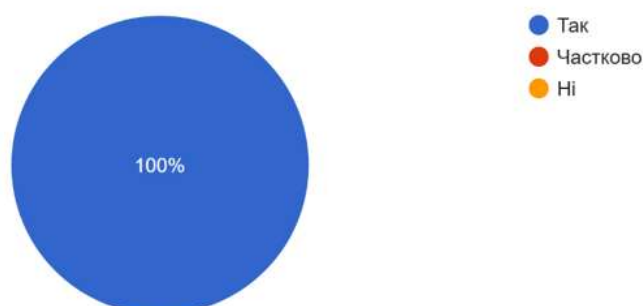
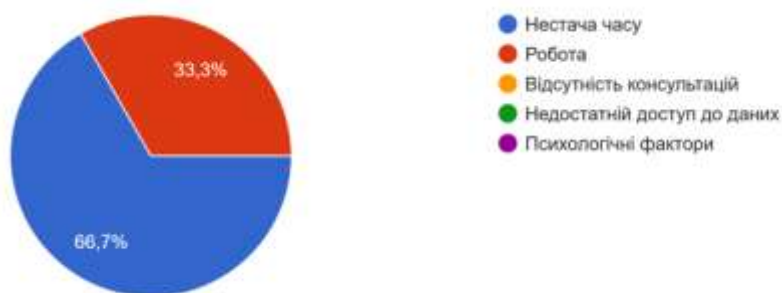

Рисунок 13. Чи дотримуєтесь Ви індивідуального плану у науковій роботі?

Результати опитування щодо факторів, які найбільше ускладнюють виконання дисертації, показують, що дві третини респондентів визначили нестачу часу як головну перешкоду, тоді як одна третина вказала на зайнятість роботою. Інші варіанти відповідей не були обрані, що підкреслює домінуючу роль саме організаційних і часових обмежень у процесі підготовки дисертацій. Це дозволяє зробити висновок, що більшість здобувачів стикаються не стільки з труднощами наукового чи методологічного характеру, скільки з обмеженістю часових ресурсів і необхідністю поєднувати навчання, наукову діяльність та професійну зайнятість. Така ситуація може негативно впливати на темпи виконання дослідження, якість отриманих результатів і загальний рівень залученості до наукової роботи.

Крім того, подібні результати можуть свідчити про високий рівень навантаження на здобувачів, що потребує розвитку навичок тайм-менеджменту, пріоритетності завдань і ефективного планування дослідницької діяльності. У цьому контексті важливою є також роль наукового керівника, який може допомогти оптимізувати робочий процес, визначити терміни виконання етапів дослідження та підтримати студента в умовах підвищеного навантаження.

Водночас такі результати можуть бути підґрунтям для вдосконалення організації освітнього процесу, зокрема через гнучкіші підходи до планування наукової роботи, зменшення надмірного навантаження або впровадження додаткових інструментів підтримки здобувачів. Це сприятиме підвищенню ефективності виконання дисертацій і покращенню загального дослідницького досвіду студентів.

Рисунок 14. Що найбільше ускладнює виконання дисертації?

Аналіз результатів щодо питання «Чи маєте Ви наукові публікації?» показав, що більшість опитаних (57,1%) вже мають публікації у фахових виданнях, що є позитивним показником і свідчить про залученість до наукової діяльності та виконання базових вимог до дисертаційного дослідження. Водночас 28,6% респондентів обмежуються лише тезами доповідей, що може вказувати на початковий етап наукової роботи або недостатній досвід підготовки повноцінних статей. Частка тих, хто взагалі не має публікацій (14,3%), хоч і невелика, проте є показником наявності здобувачів, які потребують додаткової підтримки та стимулювання. Особливої уваги заслуговує той факт, що жоден із респондентів не зазначив наявність

публікацій у міжнародних наукометричних базах, таких як Scopus або Web of Science. Це може свідчити про недостатній рівень інтернаціоналізації наукових досліджень, обмежений доступ до міжнародних видань або складність проходження рецензування у високо рейтингових журналах.

Загалом, результати демонструють потребу в активізації публікаційної діяльності саме в міжнародному науковому просторі, а також у розвитку навичок академічного письма, підготовки статей англійською мовою та підтримки здобувачів у процесі подання робіт до міжнародних журналів.

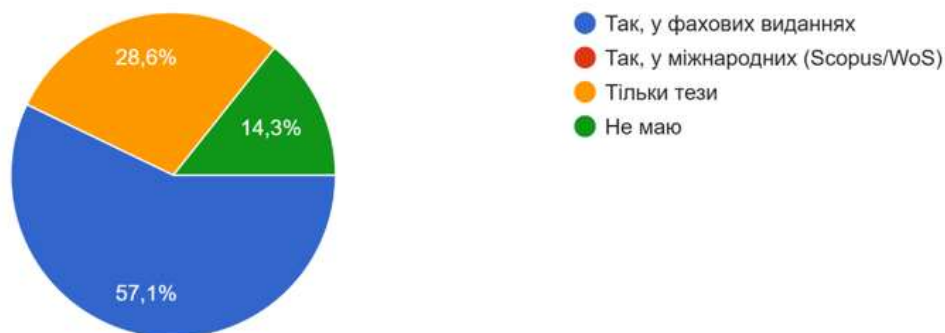

Рисунок 15 Чи маєте Ви наукові публікації?

Результати опитування щодо підтримки у підготовці публікацій засвідчують повну однаковість: усі респонденти обрали відповідь «Так». Це означає, що 100% учасників відчують наявність допомоги в цьому процесі, тоді як варіанти «Частково» та «Ні» не отримали жодного голосу. Отже, можна стверджувати, що в досліджуваному середовищі функціонує ефективна система підтримки, яку всі респонденти визнають корисною та доступною. Такий результат є показником високого рівня організаційного та методичного супроводу наукової діяльності, а також свідчить про сформовану культуру академічної взаємодопомоги. Ймовірно, учасники мають доступ до необхідних ресурсів, консультацій і фахового супроводу, що позитивно впливає на їхню публікаційну активність.

Водночас доцільно поглибити аналіз і з'ясувати, які саме форми допомоги (методичні консультації, редагування текстів, тренінги з академічного письма, супровід під час подання до журналів) є найбільш затребуваними та ефективними для різних категорій респондентів — викладачів і студентів. Це дозволить оптимізувати наявну систему підтримки та зробити її більш адресною.

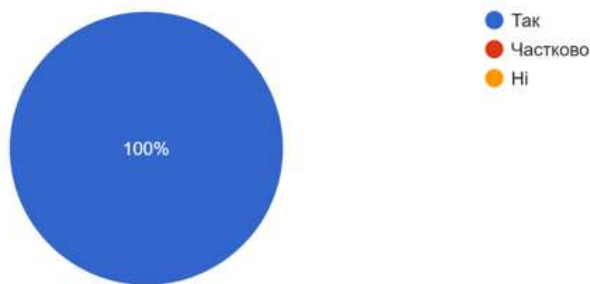

Рисунок 16 Чи отримуєте Ви підтримку у підготовці публікацій?

Отже, отримані результати демонструють високий рівень задоволеності існуючою системою підтримки, що є позитивним показником для освітньо-наукового середовища. Водночас подальше вдосконалення цієї системи має бути спрямоване на її деталізацію, індивідуалізацію та розширення, зокрема в контексті міжнародної публікаційної діяльності.

Аналіз результатів відповідей на питання «Що є найбільш складнішим у публікаційній діяльності?» свідчить про чітку домінанту однієї ключової проблеми — написання наукової статті (57,1%). Це вказує на те, що основні труднощі респондентів пов'язані не з зовнішніми умовами, а з внутрішніми аспектами наукової роботи, зокрема формулюванням ідей, логічною побудовою тексту, аргументацією та дотриманням академічного стилю.

Рівномірний розподіл інших факторів (по 14,3%) — вибір журналу, вимоги редакцій, фінансові витрати та володіння англійською мовою — свідчить про те, що ці бар'єри також присутні, однак не є визначальними для більшості опитаних. Водночас їх наявність вказує на комплексний характер труднощів у публікаційній діяльності, де кожен із чинників може ставати критичним залежно від індивідуального досвіду здобувача.

Отримані результати дозволяють зробити висновок про необхідність посилення підготовки здобувачів саме в частині академічного письма: розвитку навичок структурування наукового тексту, роботи з джерелами, оформлення результатів дослідження та підготовки статей відповідно до вимог фахових і міжнародних видань. Також доцільним є надання консультацій щодо вибору журналів, ознайомлення з редакційними стандартами та підтримка у подоланні мовного бар'єру.

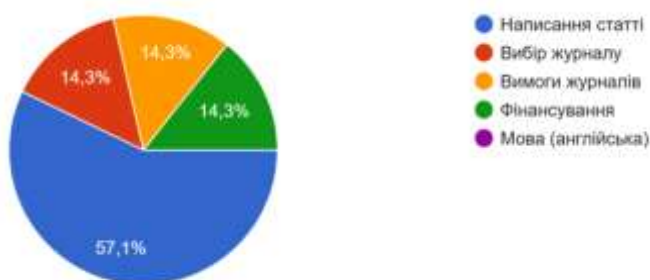

Рисунок 17. Що є найбільш складнішим у публікаційній діяльності?

Таким чином, підвищення ефективності публікаційної діяльності потребує системного підходу, спрямованого як на розвиток індивідуальних компетентностей дослідників, так і на створення сприятливого інституційного середовища.

Результати відповідей на питання «Чи створені в університеті умови для проведення наукових досліджень?» мали одностайну відповідь респондентів («Так»), що свідчить про високий рівень задоволеності умовами для наукової діяльності. Це може означати, що університет та кафедра ефективно забезпечує базові потреби дослідників: доступ до ресурсів, наукове керівництво, організаційну підтримку та сприятливе академічне середовище. Відсутність критичних або альтернативних оцінок може свідчити не лише про реальну якість умов, а й про можливий вплив суб'єктивних чинників: лояльність респондентів, невисокий рівень очікувань або недостатній досвід для порівняння з іншими установами.

Рисунок 18. «Чи створені в університеті умови для проведення наукових досліджень?»

Отже, отримані дані демонструють позитивну тенденцію та можуть бути використані як аргумент на користь ефективності існуючої наукової інфраструктури.

Аналіз результатів щодо оцінки доступу до міжнародних наукових баз, зокрема Scopus та Web of Science, свідчить про стабільно високий рівень задоволеності серед респондентів. Переважна більшість опитаних (71,4%) оцінила доступ на найвищий бал (5), що вказує на ефективне функціонування інституційного доступу, зручність використання ресурсів та відсутність суттєвих бар'єрів у роботі з наукометричними базами. Це є важливим показником, оскільки доступ до таких ресурсів безпосередньо впливає на якість досліджень, можливість ознайомлення з актуальними науковими публікаціями та інтеграцію у міжнародний науковий простір. Частка респондентів (28,6%), які оцінили доступ на 4 бали, свідчить про наявність окремих, хоча й не

критичних, труднощів. Це можуть бути технічні обмеження (наприклад, доступ лише з певних мереж), обмежена кількість ліцензій, інтерфейсні складнощі або недостатній рівень навичок роботи з базами даних.

Відсутність низьких оцінок (1–3) є позитивним сигналом, який підтверджує, що проблема доступу до міжнародних ресурсів у цілому не є актуальною для респондентів. Однак наявність навіть незначних зауважень вказує на доцільність подальшого вдосконалення умов доступу та проведення додаткових навчань щодо ефективного використання можливостей цих баз.

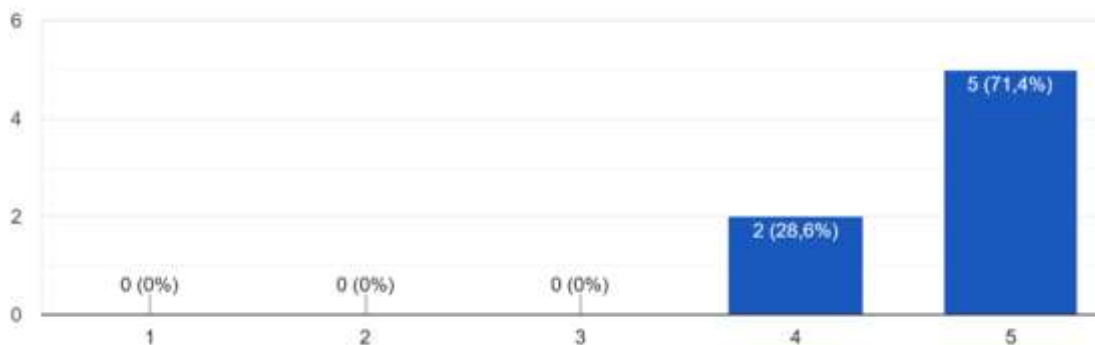
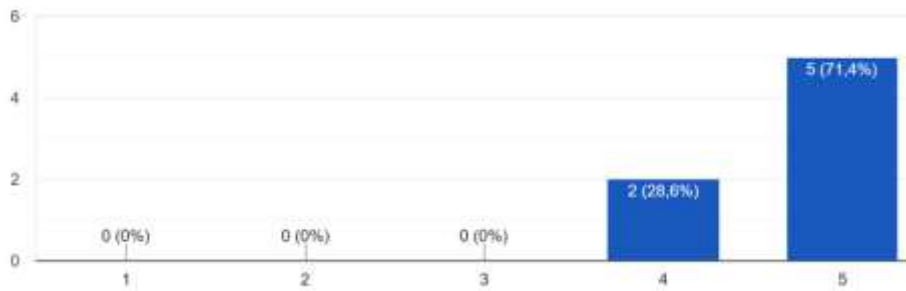

Рисунок 19. Оцініть доступ до наукових баз (Scopus, WoS)

Таким чином, можна зробити висновок, що університет та кафедра забезпечує якісний доступ до міжнародних наукових ресурсів, проте має потенціал для подальшого покращення користувацького досвіду та підвищення цифрової компетентності дослідників.

Результати опитування щодо оцінки доступу до літератури переважає найвищі оцінки (71,4% — «5»). Це вказує на те, що більшість опитаних повністю задоволені наявними ресурсами: йдеться про достатню кількість електронних баз, бібліотечних фондів та зручність доступу до них. Це створює сприятливі умови для якісної наукової роботи, підготовки публікацій і виконання дисертацій. Частка відповідей на рівні «4» (28,6%) свідчить про загалом позитивну оцінку, але з наявністю певних обмежень. Це можуть бути труднощі з доступом до окремих джерел, обмеження підписок, іноді — складність пошуку потрібної інформації або відсутність повних текстів деяких публікацій.

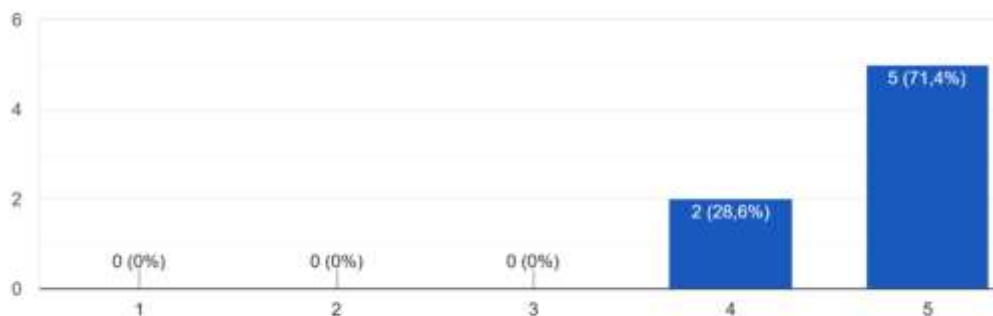
Водночас відсутність низьких оцінок підтверджує, що проблема доступу до літератури не є критичною для респондентів. Однак, як і в подібних випадках, варто враховувати невелику вибірку, що обмежує узагальнення результатів.

Рисунок 20. Оцініть доступ до літератури

Загалом, можна зробити висновок, що доступ до літератури в цілому організований на високому рівні, проте існує потенціал для подальшого вдосконалення — зокрема, розширення ресурсної бази та підвищення зручності користування.

Аналіз оцінювання технічних ресурсів демонструє чітко виражену позитивну оцінку технічного забезпечення з боку респондентів і дозволяють зробити кілька важливих висновків. Домінування найвищої оцінки (71,4% — «5») свідчить про високий рівень якості технічних ресурсів: йдеться про сучасне обладнання, стабільний доступ до цифрових платформ, належну роботу комп'ютерної техніки та програмного забезпечення. Це створює сприятливі умови для ефективного навчального та наукового процесу. Частка оцінок «4» (28,6%) вказує на загальне задоволення, однак із певними зауваженнями. Це можуть бути нерівномірний рівень оснащення різних аудиторій або потреба в оновленні окремих ресурсів. Важливим є те, що жоден респондент не обрав низькі оцінки (1–3), що підтверджує відсутність критичних проблем у цій сфері. Такий результат формує позитивний імідж освітнього середовища та може слугувати аргументом для підтвердження ефективності інвестицій у технічну інфраструктуру.

Рисунок 21. Оцініть технічні ресурси

Загалом, технічне забезпечення перебуває на високому рівні, але має потенціал для покращення з урахуванням потреб користувачів.

Результати аналізу оцінки можливості участі у конференціях свідчать про дуже високий рівень задоволеності участі у наукових конференціях серед респондентів. Переважна більшість (85,7%) оцінила ці можливості на максимальний бал («5»), що вказує на наявність сприятливих умов: доступ до інформації про конференції, підтримку з боку університету, можливості організаційного сприяння. Це також може свідчити про активне залучення здобувачів до наукової спільноти та стимулювання їх до апробації результатів досліджень. Наявність лише однієї оцінки «4» (14,3%) підтверджує загалом позитивне сприйняття, хоча й може вказувати на поодинокі обмеження — наприклад, недостатню кількість заходів за спеціальністю, конкуренцію за участь або окремі організаційні труднощі. Відсутність низьких оцінок є важливим індикатором того, що проблема доступу до конференцій фактично не є актуальною для цієї групи респондентів. Результати демонструють позитивну тенденцію та можуть свідчити про ефективну політику університету та кафедри щодо підтримки наукової активності.

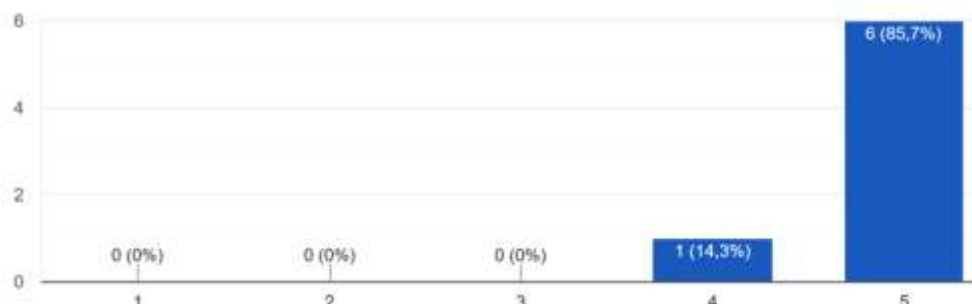

Рисунок 22. Оцініть можливість участі у конференціях

Загалом, можна зробити висновок, що можливості участі у конференціях оцінюються дуже високо, що є важливим фактором професійного розвитку та інтеграції у наукове середовище

Аналіз відповідей на питання «Чи берете Ви участь у конференціях, наукових проектах, грантах?» засвідчив неоднорідність рівня залученості респондентів до різних форм наукової діяльності. З одного боку, високий відсоток участі у конференціях (85,7%) свідчить про активну апробацію результатів досліджень, відкритість до наукової комунікації та наявність можливостей для представлення власних напрацювань. Це є позитивним індикатором включеності здобувачів у наукове середовище та формування їхніх дослідницьких компетентностей. Водночас той факт, що 14,3% респондентів взагалі не залучені до жодної з форм наукової активності, може пояснюватися об'єктивними чинниками, зокрема тим, що частина з них перебуває на початковому етапі навчання (1 курс) і ще не мала достатньо часу або можливостей для участі в конференціях чи інших наукових заходах. Окрім цього, причинами можуть бути недостатня поінформованість про такі

можливості, відсутність досвіду або невпевненість у власних наукових здібностях.

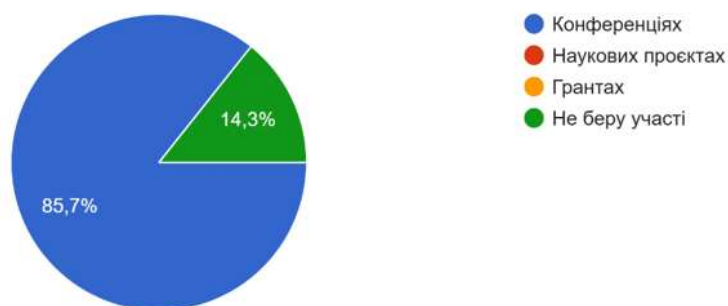

Рисунок 23 Чи берете Ви участь у конференціях, наукових проєктах, грантах?»

Отже отримані результати свідчать про достатньо високий рівень базової наукової активності респондентів, однак вказують на потребу її подальшого розвитку через розширення спектра форм участі. Особливу увагу слід приділити залученню студентів до проєктної та грантової діяльності як важливого елементу їхнього професійного та наукового зростання.

Результати щодо досвіду міжнародної наукової діяльності свідчать про обмежений рівень інтернаціоналізації наукової діяльності серед респондентів. Те, що лише 28,6% мають досвід міжнародної наукової діяльності, вказує на наявність певного ядра більш активних і, ймовірно, більш досвідчених дослідників, які вже інтегровані у міжнародний науковий простір. Водночас переважання респондентів без такого досвіду (71,4%) свідчить про існування суттєвих бар'єрів: це можуть бути мовні труднощі, недостатня поінформованість про міжнародні можливості, відсутність підтримки або складність участі у міжнародних програмах і проєктах. Важливо, що навіть невелика група з міжнародним досвідом може виступати своєрідним «ресурсом розвитку» — джерелом знань, практик і мотивації для інших. Їхній досвід доцільно поширювати через наставництво, спільні публікації чи участь у проєктах.

Загалом, результати вказують на необхідність активізації міжнародної діяльності: розвитку програм академічної мобільності, підтримки участі у міжнародних конференціях і грантах, а також підвищення рівня володіння іноземними мовами. Це сприятиме ширшій інтеграції здобувачів у глобальний науковий простір і підвищенню якості досліджень.

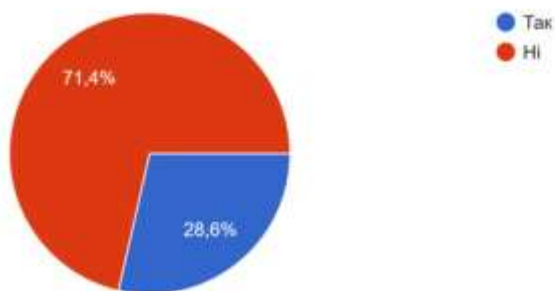

Рисунок 24 Чи маєте Ви досвід міжнародної наукової діяльності?

На питання «Якщо ні, то чому?» респонденти зазначили всі чотири причини в цьому опитуванні які розподілилися рівномірно — кожна отримала по 25%. Це означає, що бар'єри для участі чи залучення є різноманітними й не домінує жоден окремий фактор. Такий рівномірний розподіл відповідей є показовим, адже він підкреслює комплексний характер проблеми. Відсутність домінуючого чинника означає, що бар'єри до участі не зводяться до однієї причини, а формуються як сукупність різних труднощів, які впливають на здобувачів одночасно.

Зокрема, інформаційний аспект вказує на недостатню комунікацію можливостей, що може призводити до втрати потенційних учасників. Це підкреслює важливість системного інформування про наукові заходи, програми та гранти. Мовний бар'єр є типовою перешкодою для інтеграції у міжнародний науковий простір і свідчить про необхідність розвитку академічної англійської, зокрема через спеціалізовані курси або тренінги. Фінансові обмеження прямо впливають на можливість участі в конференціях, стажуваннях чи грантових програмах, тому доцільним є розширення внутрішніх програм фінансування або інформування про зовнішні ресурси. Початковий етап дисертації, у свою чергу, є об'єктивним фактором, який пояснює певну пасивність здобувачів. Це означає, що залучення до наукової активності має бути поступовим і адаптованим до рівня підготовки.

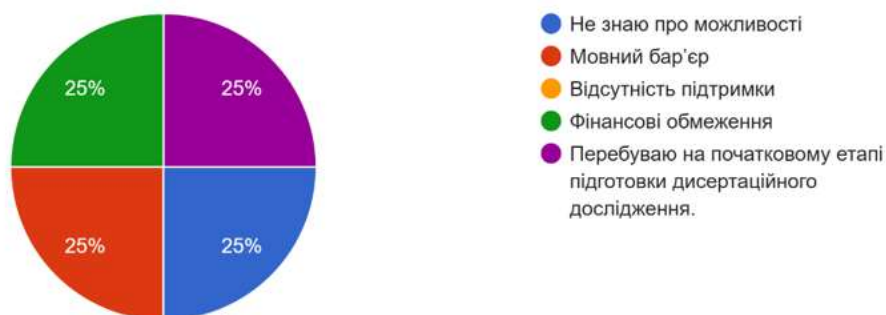

Рисунок 25 «Якщо ні, то чому?»

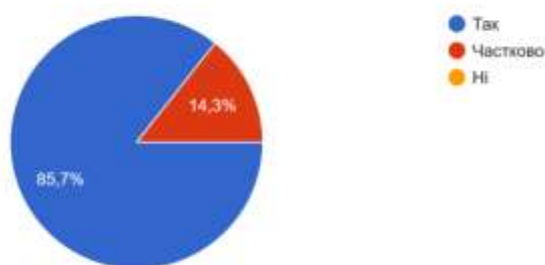
Таким чином, результати вказують на необхідність комплексного підходу: одночасного вдосконалення комунікації, мовної підготовки, системи

підтримки та фінансових можливостей. Лише поєднання цих заходів дозволить ефективно знизити бар'єри та активізувати участь здобувачів у науковій діяльності.

Аналіз відповідей на питання «Чи знайомі Ви з вимогами академічної доброчесності?» демонструє переважно високий рівень обізнаності студентської спільноти. Понад більшість респондентів (85,7%) зазначили, що добре ознайомлені з вимогами академічної доброчесності, що свідчить про ефективність інформаційно-роз'яснювальної роботи та, ймовірно, системне включення цієї тематики в освітній процес. Водночас 14,3% опитаних вказали на часткову обізнаність, що може свідчити про недостатню глибину розуміння окремих аспектів академічної доброчесності або нерівномірність засвоєння відповідної інформації. Це також може бути пов'язано з різним рівнем навчального досвіду студентів, зокрема тих, хто перебуває на початкових етапах навчання.

Отримані результати дозволяють стверджувати, що загальний рівень поінформованості є достатньо високим, однак потребує подальшого вдосконалення в напрямі поглиблення знань та їх практичного застосування. Важливо не лише ознайомлювати студентів із принципами академічної доброчесності, а й формувати стійкі навички їх дотримання у процесі навчальної та наукової діяльності. Особливої уваги потребує роз'яснення таких питань, як правильне цитування джерел, уникнення плагіату, принципи самостійного виконання робіт, а також відповідальність за порушення норм академічної етики. Доцільним є використання практикоорієнтованих підходів, зокрема аналізу типових ситуацій, кейсів і прикладів.

Загалом, результати опитування свідчать про високий рівень обізнаності студентів щодо вимог академічної доброчесності, що є позитивним показником якості освітнього середовища. Водночас існує потреба у подальшому поглибленні знань і формуванні практичних навичок дотримання цих принципів.

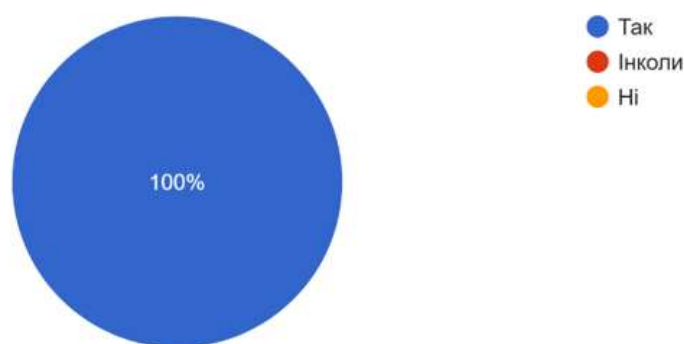

Рисунок 26. Чи знайомі Ви з вимогами академічної доброчесності?

Результати відповіді на питання «Чи проходять Ваші роботи перевірку на плагіат?» показали: усі респонденти підтвердили, що їхні роботи проходять

перевірку на плагіат. Отримані результати свідчать про сформовану культуру академічної доброчесності серед респондентів та ефективне функціонування відповідних інституційних механізмів.

Те, що всі опитані підтвердили проходження перевірки робіт на плагіат, вказує на системний характер цього процесу в університеті. Це означає, що контроль не є вибірковим, а здійснюється на регулярній та обов'язковій основі, що суттєво знижує ризики академічних порушень. Важливим є також усвідомлення здобувачами значення такої перевірки. Це свідчить не лише про формальне дотримання вимог, а й про внутрішнє прийняття принципів академічної етики, що є ключовим для якісної наукової діяльності. Відсутність випадків, коли роботи не проходять перевірку, забезпечує рівні умови для всіх учасників освітнього процесу, підвищує довіру до результатів навчання та наукових досліджень.

Рисунок 27. Чи проходять Ваші роботи перевірку на плагіат?

Отже, університет та кафедра демонструє високий рівень прозорості, відповідальності та відповідності сучасним стандартам академічної доброчесності. Це також позитивно впливає на їх репутацію, зокрема в контексті співпраці з іншими освітніми та науковими установами, включаючи міжнародних партнерів.

Результати відповідей на питання «Хто надає Вам найбільшу підтримку в науковій діяльності?» студенти одностайно вказали саме наукового керівника як головне джерело підтримки у науковій діяльності. По-перше, науковий керівник відіграє ключову, фактично центральну роль у науковій діяльності здобувачів. Саме він є основним джерелом консультацій, мотивації та методичної підтримки.

По-друге, така одностайність вказує на високий рівень довіри до наукових керівників і ефективність індивідуальної взаємодії «здобувач — керівник». Це позитивний показник якості наукового керівництва в університеті.

Водночас відсутність інших джерел підтримки (наприклад, кафедри, колег, наукових спільнот чи інституційних сервісів) може свідчити про певну одновекторність системи підтримки. Це означає, що здобувачі значною мірою

залежать від однієї особи, що потенційно створює ризики у випадку обмеженої доступності або різного рівня залученості керівників.

Таким чином, попри очевидну позитивну роль наукового керівника, доцільно розвивати й інші форми підтримки — зокрема, колективні наукові середовища, наставницькі програми, тренінги та інституційні сервіси. Це дозволить зробити систему більш стійкою, різноманітною та ефективною.

Рисунок 28. Хто надає Вам найбільшу підтримку в науковій діяльності?

Результати відповідей на питання «Якої підтримки Вам НЕ вистачає?» говорить про те, що студенти найбільше відчувають нестачу фінансування та міжнародних можливостей (по 33,3%). Це свідчить про потребу у зовнішніх ресурсах і глобальних перспективах розвитку. Доступ до ресурсів відчувають як обмежений лише 16,7% студентів, тобто більшість має базові інструменти для навчання та роботи. 16,7% студентів вважають, що на початковому етапі підтримка кафедри достатня, що свідчить про наявність базового супроводу та консультацій.

Загалом студенти задоволені внутрішньою підтримкою кафедри на старті, проте ключові потреби лежать у сфері зовнішніх ресурсів і міжнародних можливостей. Для підвищення ефективності підтримки варто зосередитися на фінансуванні та глобальних перспективах розвитку.

Рисунок 29 Якої підтримки Вам НЕ вистачає?

Результати відповідей на питання «Чи сприяє освітньо-наукова програма розвитку Ваших дослідницьких компетентностей?» показали, що усі респонденти (100%) підтвердили, що освітньо-наукова програма сприяє розвитку їхніх дослідницьких компетентностей. Це чіткий і позитивний сигнал про ефективність програми. Це означає: студенти реально отримують необхідні дослідницькі навички, і це визнають всі без винятку; відсутність будь-яких негативних чи часткових оцінок свідчить про довіру та підтримку студентів. Такий результат також демонструє сильну базу для подальшого розвитку програми: його можна використовувати як аргумент для залучення додаткових ресурсів, розширення практичних та міжнародних можливостей, а також для покращення навчальних та дослідницьких компонентів програми.

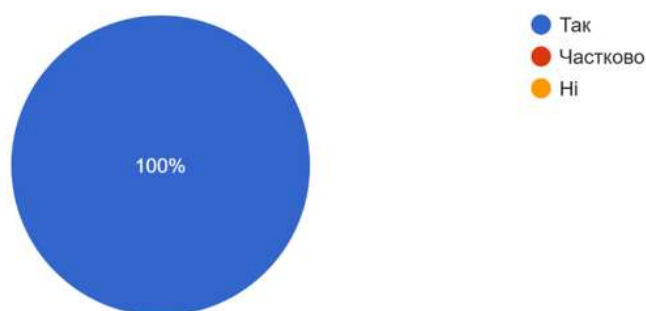

Рисунок 30. Чи сприяє освітньо-наукова програма розвитку Ваших дослідницьких компетентностей?

Результати відповідей на питання «Чи достатньо дисциплін для підготовки дослідника?» показують, що 100% респондентів вважають кількість дисциплін достатньою для підготовки дослідника. Цей показник підтверджує, що навчальний план охоплює всі необхідні напрями й не залишає відчуття прогалин у теоретичній чи методологічній базі. Високий рівень задоволеності студентів також свідчить про ефективність структури програми, створює довіру до її якості та формує міцну основу для розвитку практичних та дослідницьких компетентностей. Крім того, такі результати можуть слугувати аргументом для подальшого вдосконалення програми, наприклад, через інтеграцію міждисциплінарних курсів, розширення практичних кейсів або залучення міжнародного досвіду.

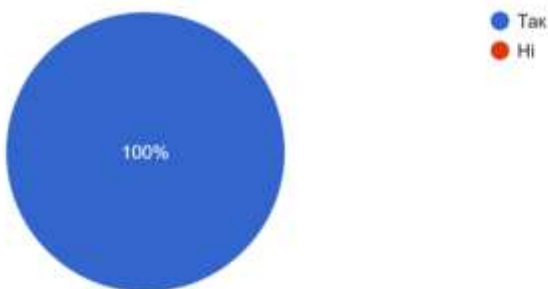
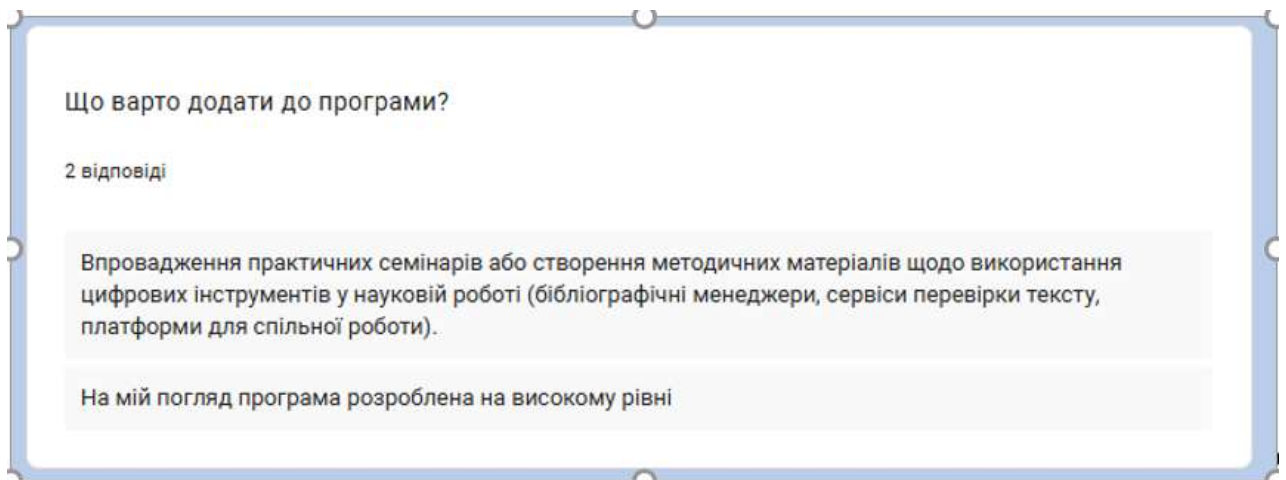

Рисунок 31. Чи достатньо дисциплін для підготовки дослідника?

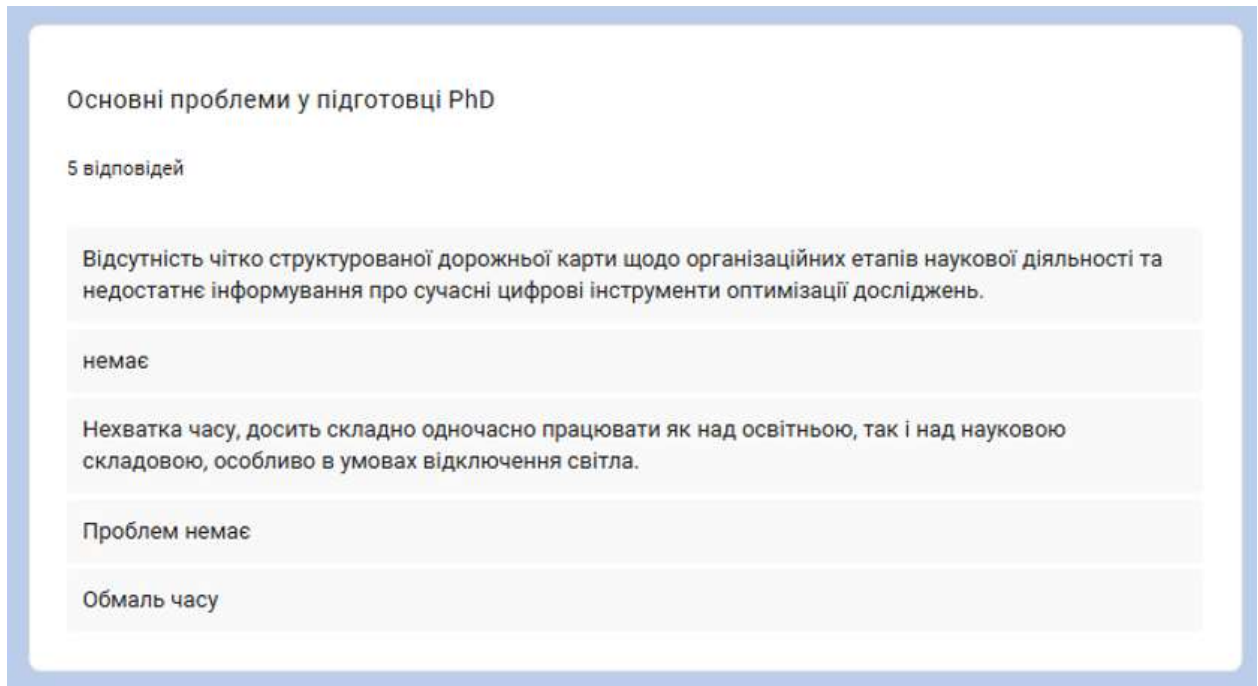
На питання, «Що додати до програми?» студенти надали пропозиції щодо впровадження практичних семінарів та методичних матеріалів, що спрямовані на підвищення практичної цінності програми. Орієнтація на сучасні цифрові інструменти (бібліографічні менеджери, сервіси перевірки тексту, платформи для спільної роботи), що відповідають актуальним потребам студентів та науковців. Це дасть потенціал для інтеграції теорії з практикою, що підвищує мотивацію та прикладну користь навчання. Респонденти дали позитивна оцінку, яка підтверджує загальну якість програми а також свідчить про задоволення учасника поточним змістом та структурою.

Рисунок 32 Що варто додати до програми?

Аналіз відповідей на питання щодо проблем у підготовці PhD показує кілька ключових тенденцій.

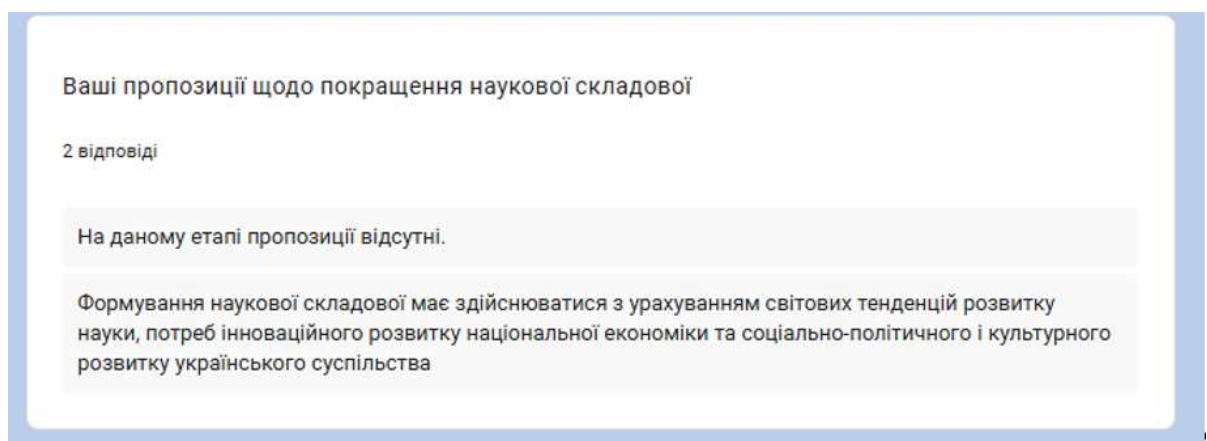
Один із респондентів наголошує на відсутності чіткої дорожньої карти та недостатньому інформуванні про сучасні цифрові інструменти. Це сигналізує про потребу у структурованому супроводі PhD- студентів та методичній підтримці. Три відповіді прямо чи опосередковано вказують на нестачу часу: "нехватка часу", "обмаль часу", складність поєднання освітньої та наукової роботи. Це підтверджує, що часовий ресурс є головною проблемою для аспірантів. Мають місце зовнішні фактори: відключення світла згадано як додатковий бар'єр, що ускладнює навчання та дослідження. Це показує важливість адаптивних форматів роботи. Позитивні оцінки: дві відповіді ("немає", "проблем немає") свідчать про те, що не всі аспіранти стикаються з труднощами. Це означає, що програма може бути ефективною для частини студентів, але потребує вдосконалення для інших.

Рисунок 33. Основні проблеми у підготовці PhD

Отже, для підвищення загальної ефективності програми слід посилити методичну підтримку, оптимізувати організаційні процеси та забезпечити більшу гнучкість у використанні часу та ресурсів для всіх аспірантів.

Аналіз відповідей на питання про покращення наукової складової показує наступне. Один респондент прямо зазначив, що на даному етапі пропозицій немає. Це може означати або задоволення існуючим станом, або брак ідей щодо конкретних змін. Інший респондент наголошує на необхідності врахування світових тенденцій розвитку науки, а також потреб інноваційного розвитку національної економіки та соціально-політичного і культурного розвитку українського суспільства. Це комплексне бачення, яке виходить за межі вузьких академічних завдань і пропонує стратегічну інтеграцію науки у ширший контекст.

Рисунок 34. Ваші пропозиції щодо покращення наукової складової.

Отже, результати аналізу щодо пропозицій покращення наукової складової демонструють два різні підходи: відсутність конкретних пропозицій у частини респондентів та стратегічне бачення у іншій. Основний акцент робиться на необхідності орієнтації на глобальні наукові тенденції та національні пріоритети, що може стати орієнтиром для розвитку програми.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного опитування аспірантів можна зробити висновок, що освітньо-наукове середовище загалом характеризується високим рівнем ефективності, організованості та задоволеності здобувачів.

По-перше, встановлено, що система наукового керівництва функціонує на дуже високому рівні. Усі респонденти відзначають регулярну взаємодію з науковими керівниками, їхню доступність, високу якість консультацій, допомогу у виборі теми та підготовці публікацій. Також відсутні конфлікти чи труднощі у комунікації, що свідчить про сформовану культуру ефективної академічної взаємодії та довіри.

По-друге, аспіранти демонструють високий рівень дисципліни та залученості до наукової діяльності: усі дотримуються індивідуальних планів, мають затверджені теми дисертацій і перебувають переважно на активному етапі їх виконання. Регулярний зворотний зв'язок додатково сприяє якості досліджень.

По-третє, умови для здійснення наукової діяльності оцінюються позитивно. Респонденти високо оцінюють доступ до наукових баз, літератури, технічних ресурсів та можливостей участі у конференціях. Також підтверджено наявність ефективної системи підтримки публікаційної діяльності.

Водночас виявлено низку проблемних аспектів:

- основною перешкодою є нестача часу та поєднання навчання з роботою;
- найбільші труднощі у публікаційній діяльності пов'язані з написанням наукових статей;
- спостерігається низький рівень міжнародної наукової активності;
- існує потреба у фінансуванні та розширенні міжнародних можливостей;
- частина студентів потребує кращої методичної підтримки та орієнтації (дорожньої карти).

Окремо варто відзначити, що попри наявність підтримки у публікаціях, відсутні публікації у міжнародних наукометричних базах, що свідчить про потребу посилення інтернаціоналізації досліджень.

Також встановлено, що освітньо-наукова програма повністю задовольняє потреби здобувачів: вона сприяє розвитку дослідницьких компетентностей, а кількість дисциплін вважається достатньою. Водночас студенти висловлюють потребу у більшій практичній орієнтації навчання та використанні сучасних цифрових інструментів.

Таким чином, сильними сторонами є:

- високий рівень наукового керівництва;
- ефективна організація освітньо-наукового процесу;
- позитивне академічне середовище;
- достатній рівень ресурсного забезпечення.

Напрями для вдосконалення:

- розвиток міжнародної наукової діяльності;
- посилення підготовки з академічного письма;
- розширення фінансової підтримки;
- впровадження практико орієнтованих компонентів;
- покращення інформування та методичного супроводу.

Загалом результати опитування свідчать про високий рівень якості підготовки PhD, водночас окреслюють перспективи подальшого розвитку та вдосконалення освітньо-наукової програми.